6-ބ/20/2025

ބިލު ނަންބަރު:

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ސަރުކާރުން ހުށަހަޅާ ބިލު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް ... ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު

ބިލުގެ ސްޕޮންސަރު   އަލީ އަސްލަމް

ކިނބިދޫ ދާއިރާ

ތާރީޚު: 28 އޭޕްރިލް 2025

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އިދާރާ

Meeras	ރ. ނަންބަރު: 1628
28.04.25	ގަޑި: 14:55
D	

ބިލު ހުށަހަޅާ ސަބަބު

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހެޅުމުގެ ބޭނުމަކީ، 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި، އަދި އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ދުންފަތުގެ އިސްތިޢުމާލުކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތައް ގެނައުމާއި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުން އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންވިދިޔަ ޤާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިސްލާހުތައް ގެނައުމެވެ.

ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބިލު ހުށަހަޅާ މެންބަރު: އަލީ އަޝްރަފް

ކިނބިދޫ ދާއިރާ

28 އެޕްރީލް 2025

بسم الله الرحمن الرحيم

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތް ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް ...

ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތް ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) އަށް އަންނަނިވި އިސްލާހުތައް ގެނައުން.

1. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކާއި އުފެއްދުން ވަކި އުމުރަކަށް މަނާވުން

6. (ހ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އޭގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު އިސްތިއުމާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކުން، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފަރާތަކަށް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އޭގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކާ؛

(2) އުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ އެއްވެސް މީހަކާ.

(ނ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، ވިއްކުމުގެ

މުޢާމަލާތްތަކުގައި، އެއްވެސް މީހަކު، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ
ފަރާތެއް ބައިވެރިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

2. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކާ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާ

6-1 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 28-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލައިސަންސެއް ހޯދައިގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި މެނުވީ، ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް ގަންނަނީ ކާކުކަން ނޭނގޭފަދަ ގޮތަކަށް، ވެންޑިންގ މެޝިނަކުން، ނުވަތަ ޕޯސްޓްގެ ޒަރިއްޔާއިން ނުވަތަ އޮންލައިންކޮށް ނުވަތަ އެހެން ގޮތަކަށް އަމިއްލައަށް ޚިދުމަތް ލިބިގަނެވޭ ގޮތަށް އެއިން އެއްޗެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް، އެއްވެސް މީހަކު ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ ވިއްކަން ބަހައްޓައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ތަނެއްގައިވިޔަސް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް ވިއްކާއިރު، އެއިން އެއްޗެއް ގަންނަ މީހަކު، މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ނޫންކަން ޔަޤީންކުރުމަކީ، އެ އެއްޗެއް ވިއްކާ ފަރާތެއްގެ ޒިންމާއެކެވެ. އަދި ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ގަންނަ ފަރާތަކީ، އެފަދަ ފަރާތެއް ކަމުގައި ޝައްކުވެއްޖެނަމަ، އެ ފަރާތެއްގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނުވަތަ އެ ފަރާތުގެ އުމުރު އަންގައިދޭ އެއްވެސް ސަރުކާރު ރަސްމީ ލިޔުމެއް ދައްކަން އަންގައި، އެ ލިޔުން އެ ފަރާތުން ދައްކަމުންދާނަމަ މެނުވީ އެއްވެސް

ފަރާތްތަކަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

3. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކުމަށް މަނާކަމެއްކަން އަންގައިދޭ ލިޔުން ބެހެއްޓުން

7. ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން، ވިޔަފާރިކުރާ ތަންތަނުގައި ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތަކަށް ވިއްކުމަށް ޤާނޫނުގައި މަނާކަމެއްކަން އަންގައިދޭ، މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތައް ފުރިހަމަވާ އިނގިރޭސި، ޢާންމުންނަށް ފެންނާހެން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

4. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން.

10. (ރ) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ޚާއްޞަކޮށްފައިވާ ފެކްޓަރީއާއި އާލާތްތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

5. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުން.

10-2 (ނ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް އަދި އެފަދަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި އެ އެއްޗެއްސާއެކު ބޭނުންކުރުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އުފެއްދުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގެންގުޅުމަކީ ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

6. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10-2 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް އަތުލުމާއި

10-3 (ހ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓެއް ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް މީހަކު ޢާންމު ތަންތަނުގައި ގެންގުޅުނުކަން ނުވަތަ ބޭނުންކުރިކަން ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ

ނައްޓާލުން ގޮތުގެމަތިން އެ އާލާތެއް އަތުލުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) އިލެކްޓްރޮނިކް ސިގަރޭޓެއް ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކޮށްފިނަމަ، އެ އާލާތެއް، މި ޤާނޫނުގެ 29-2 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަތުލުމުގެ ބާރު ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ނުވަތަ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން އަތުލެވޭ އާލާތްތަކާމެދު ޢަމަލުކުރާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 29-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާއި ފިޔަވަޅުތަކާއެކު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

7. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

11. (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިސްތިސްނާގެ ޢިބާރާތާއި އެހެން ޢިބާރާތްތަކެއް ހުންނަންވާނީ މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ދިވެހިބަހުން ނުވަތަ އިނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެ ތަރުޖަމާކޮށްފައެވެ.

8. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

11. (ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ މަނާކަމުގައި، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން އެމީހުންގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ގެންނަ ގެނައުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭރު

ޤައުމުތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި ދިވެހި ރައްކާތެރިކަން ހިމާޔަތްކޮށްދިނުން.

9. ބުނިވިޔަ ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދޫނިފަތުގެ ބާވަތްތައް އިސްތިރާދުކުރުން	14. (ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދޫނިފަތުގެ ބާވަތެއް އިސްތިރާދުކުރުން، ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރުން ނުވަތަ ޕްރޮޕެގޭޓްކުރުމުގެ ހަރަކާތެއް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް އިންތިޒާމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމަކަށް ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ.

10. ބުނިވިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

29. (ހ) (1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެއެވެ. ޖޫރިމަނާކުރެވޭނީ ފަރާތެއް ހިންގި ހަރަކާތް، ދޫނިފަތުގެ ހުރިހާ ނޫން ބާވަތްތަކުން މުއާމަލާތްކުރުން ނުވަތަ ހުރިހާ ނޫން ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރުން ނުވަތަ އިމްޕޯޓް އަދި އެކްސްޕޯޓް މުދަލާމެދު ހިފަހައްޓަންޖެހޭ މިންގަނޑުތައް ހިފަހައްޓާފައިވުން ނުވަތަ ޕްރޮޕެގޭޓްކުރުން، ބަންދުކުރެވުމާއި ދޭބަޔަކަށްޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވެފައިވަނީ ކޮންކޮންކަމެއްގައިބާވަތަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަނޑައަޅާނީ އެ އަމަލު ގެއްލުންދިނު މިންވަރާއި އަދި ގެއްލުނު ސިކުނޑި، އެ މުޢާމަލާތުގައި ދެއްކުނަށްވާ ބުރަކާއި ފަހަރު އިތުރުކޮށްގެން އަންނަ ޖުމުލަ އަދަދުގެ 10 (ދިހައެއް) ގުނައިގެ ގޮތުގައެވެ. އަދި އެގޮތުން އަންނަ ޖުމުލަ އަދަދަކީ -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ކުޑަ އަދަދެއްނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަމުގައި ވާނީ -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއެވެ.

11.   ބޭންކިންގ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

29. (ށ) (3) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ފަރާތްތަކުގެ އަމަލެއް ހުރި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައިހުރި ފަންޑުތަކުގެ އެކައުންޓް ބާވަތްތަކާއި ތަކެއްޗާއި، ފަންޑުތަކުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހުއްޓުވާ ފަދަ ކަންތައް މަޝްވަރާއާއި އަތުލުމުގެ؛

12.   ބޭންކިންގ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން ތިން މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

29-1 އިލެކްޓްރޯނިކް ސެކިއުރިޓީޒާއި ފޯރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ބޭނުންކުރުމާ ނުވަތަ ގެންގުޅުމާ ގުޅިގެން ޖިނާއީ އުޅުމުގެ އިޖުރާއަތު

(ހ) އެއްވެސް މީހަކު، އާންމު ތަންތަނުގައި އިލެކްޓްރޯނިކް ސެކިއުރިޓީޒް ނުވަތަ ފޯރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް ގެންގުޅެނިކޮށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރަނިކޮށް ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކަށް ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 10-3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ އެއްޗެއް އަތުލަންވާނީ އެ އެއްޗަކީ، އިލެކްޓްރޯނިކް ސެކިއުރިޓީޒް ނުވަތަ ފޯރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއްކަމާއި، އެއީ ޓޯކަނެއް ލިބިގެން ފުރޮޓެކްޓްބާވަތް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެއްޗެއް ނޫންކަން ކަނޑައަޅުއްވަން ފަދަ، އަންނަނިވި އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރުމާ އެކުގައެވެ.

(1) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތް ހުއްޓުވައި، އެ އޮފިސަރަކީ މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމަށްޓަކައި ޢަމަލުކުރާ ޖިނާއީ އުޅުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ފަރާތެއްކަން ހާމަކުރުމާއެކު، އެ ފަރާތުން މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރި ކަމަކީ ބާވަތާ ހަމަޔަށް ކޮބައިކަން ބަޔާންކުރުން؛

(2) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ އަތުން ފެނުނު އާލާތް އެއީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އިލެކްޓްރޯނިކް ސެކިއުރިޓީޒް ނުވަތަ ފޯރުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ

ރާޖިސްޓާ ނުވަތަ އެއްޗެއް ނުވަތަ ކަރަފަރުކުރަމުންދާކަމާ އާލާތްތަކެއް

ބަލަހައްޓަމުން އެނގޭގޮތަށް، ނުވަތަ އެނގުމާ އެއްޗެހި

ބަލަހަންޓާންވިޔަމަ، ނުވަތަ އެއްޗެހި އުފެއްދުމާ ގުޅިގެން ތަހުގީގުކުރުމަށް

ކަމެއް، އެކަމަށް އެއްބާރުލުން ނުދީނަމަ، އެކަން ކުރުމަށްޓަކައި

އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތަކަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރުވިދާނެކަން އުފެދިކަން

ސާފުވާނެ ގޮތަށް ބޭނުންކުރުން؛

(3) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމެއް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ އަތުން ފެނުން

އާލާތް ބަލަހައްޓަމުން މި މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން

އަންގާ އެނގުމާ އެއްޗެހި ނުވަތަ އެއްޗެހި ބަލަހައްޓަމުން ނުވަތަ

ފަރާތުން އިލެކްޓްރޯނިކްވިޔަމަ، ނުވަތަ އެއްޗެހި ނުވަތަ ފަރާތެއްގެ

ރިޝްވަތު އަތުލައި، މި މާއްދާގެ (4) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ

ގޮތުގެމަތިން ބަލަހައްޓުން؛

(4) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމެއް ތުހުމަތުކުރެވުނު ފަރާތުގެ އަތުގައި އޮތް

އާލާތް ބަލައި، އަދި ނުވަތަ ފަރާތުގެ އަތުގައި އޮތި އިލެކްޓްރޯނިކް

ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ފޮނުވުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތައް

ކަމަށް ތަޙްޤީޤުކުރުމުގައި، ނުވަތަ ފަރާތުން ކޮންތަކެއްވާ ބަލަހައްޓާ،

ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަސްއޫލިއްޔަތު ބަލަހައްޓާ ކަމެއް، އޭގެ

ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، ނުވަތަ އާލާތްތައް އަތުލައި ފުރުޞަތުގެ ބެލުމުގެ

ދަށުން ގެންދިޔުން ކަމެއް، ނުވަތަ ފަރާތް ޤާނޫނުކުރިމަތިކުރަނީ

ބާރުގެދަށުންވެސް އެންމެހާ ގޮތުގެމަތިން ބަލަހައްޓުން؛

i. ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޤަވާއިދުތަކާ، އެފަދައިން

ޤަވާއިދުތަކުގެ ތެރެއިން ބަލަހައްޓުން؛

ii. ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ގެންގުޅުން ނުވަތަ ބޭނުންކުރި އާލާތް

ނުވަތަ ފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެންދިޔަކަން އެނގޭއިރު،

އެފަދައިން އެ އާލާތް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދެވުނު ކަމުގެ ލިޔުން އެ ފަރާތާ ހަވާލުކުރުން.

(ނ) ޤާނޫނާ ހިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަކާމެދު ފުލުހުންގެ ހުއްދަކޮށްފައިވާ އޮފިސަރަކު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، މި މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އެ ފަރާތުގެ އަތުން ފެނުނު އާލާތް އެ އޮފިސަރާ ހަވާލުކުރުމަށް އެންގުމުން، އެ އެއްޗެއް ހަވާލުނުކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ އަތުން އަތުލަންވާނެއެވެ، އަދި އެކަން ކުރުމުގައި އެމީހަކާ ދެކޮޅަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރަންވާނީ، ހަމައެކަނި އެ އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ އަތުން އަތުލުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށެވެ.

29-2 އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތަކާއި ވެޕަންކުރުން ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ދިފާޢީގޮތުން އޮތޯރައިޒްކުރާ ގޮތުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ އިޚްތިޔާރު

(ހ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވެޕަންކުރުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތައް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިފާޢީގޮތުން އޮތޯރައިޒްކުރިޔަސް، އެ އެއްޗެއް، ކަސްޓަމްސްގެ އިމްޕޯޓުކުރުން ނުވަތަ ފުލުހުންގެ އިމްޕޯޓުކުރުން މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެކުލެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރައިޒް އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވެޕަންކުރުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތައް، ދިފާޢީގޮތުން އިމްޕޯޓުކުރާ ސިޔާސަތުތަކުން އޮތޯރައިޒްކުރެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އޮތޯރައިޒް އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވެޕަންކުރުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތައް، ދިފާޢީގޮތުން އަންނަ ފަސިންޖަރުންގެ އަތުން ނުވަތަ އެއިން ފަރާތްތަކުގެ ދަތުރުވެރިއިން އޮތޯރައިޒްކުރެވިދާނެއެވެ.

(ރ) ދިފާޢީގޮތުން އޮތޯރައިޒްކުރާ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވެޕަންކުރުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތައް މި މާއްދާގެ ދަށުން އޮތޯރައިޒްކުރިޔަސް، އެ އެއްޗަކީ، އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވެޕަންކުރުން ބޭނުންކުރާ

އެފަދަ އާލާތެއްކަމުގައި، އެއީ ޓެބްލެޓް ހިލޭނުގެ ފުރާޤާކަބެއް ނުވަތަ އެންޑްރޮއިޑް އެއްޗެއް ނޫންކަން ކަށަވަރުކުރުމުގެ ފުރުޞަތުއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތަކުން ނުވަތަ ފޮނުވާލުމަށް ބަޔާންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އަތުލުމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރުން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ފަސޭހަޖެހުމުގެ ދުވަސް ބަލައި ފެސްކުރަންވީ، ދުވަސް ސަރުކާރު ޗުއްޓީން އެފަދަ އެއްޗެއް އެ މުޅުގެ ދުވަސްގައި ވަކަލަށް ދައްކައިދީނަމައެވެ.

(ކ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތަކުން ނުވަތަ ފޮނުވާލުމަށް ބަޔާންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއަކުން އަތުލުމަކުން، އެއާއިދެ ހަމަޖެހުނަކަމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 29-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރުމާއެކު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

29-3 އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްގައި ފޮނުވާލުމަށް ބަޔާންކުރާ އާލާތްތައް އަތުލުމަށްފަހު އެ އާލާތްތައް ބެލުމާއިބެހޭގޮތުން ނައްޓާލުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު

(ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވޭ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްގެ ނުވަތަ ފޮނުވާލުމަށް ބަޔާންކުރާ އެފަދަ އާލާތަކާގުޅޭ އަންނަނިވި ކަންތައްތަކާމެދު، އެ އެއްޗެއް އަތުލާ ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރު، ހަމަ އެ ވަގުތުގައި ލިޔުމުން ރެކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެ އާލާތް އެފަރާތެއްގެ އަތުން އަތުލެވުނު ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(2) އާލާތް އަތުލުވުން ތާރީޚާއި ތަނާއި ވަގުތު؛

(3) އަތުލުވުން އާލާތުގެ ތަފްސީލު (އާލާތުގެ ބާވަތާއި އަދި ޢަދަދު ހިމެނޭގޮތުން)؛

(4) އާލާތް އަތުލުވުނިރު ހާޒިރު ފަރާތުގެ ތަފްސީލު (ހުސް އާލާތެއް ނުވަތަ އާލާތުގެ ރީފިލް ކޮންޓެއިނަރާއި އުޅަނދުވެސް ބައިތައް ހިމެނޭނަމަ، އެ ތަފްސީލު)؛

(5) އާލާތް އަތުލުމުގެ ކުރިން މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާއާއި 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޭންޖެހޭ މަޢުލޫމާތާއި ދޭންޖެހޭ އިންޒާރު ދިނުމުގައި އަދި އާލާތް އަތުލުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރި ގޮތް؛

(6) އާލާތް އަތުލުމުގައި ބާރުގެ ބޭނުންކުރަން ޖެހުނުނަމަ އެކަން އަދި ބާރުގެ ބޭނުންކުރި ގޮތުގެ ތަފްސީލު؛

(7) އާލާތް އަތުލުމަށްފަހު މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކަމާބެހޭ ޖިހަތަކަށް ޙަވާލުކުރެވުން ކަމާއި، ޙަވާލުކުރެވުން ވަގުތާއި ޙަވާލުވި އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ސާވިސް ނަންބަރު.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލާ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވީޑިއޯކުރުން ބޭނުންކުރާ އުޅަނދު އާލާތެއް އެ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމަށްފަހު، އެ އެއްޗަކީ، އެ އެއްޗަކީ އަތުލެވޭ ތަކެތިކަމުގައި، ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އަތުލެވޭ ތަކެތި ބެލެހެއްޓުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އެ އިދާރާއެއްގެ ކަމާބެހޭ ޖިހަތަކަށް

ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރުވާ ކޯޓުގެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސަރވެއިލަންސް ނުވަތަ ވައަރޓެޕިންގ ބޭނުންކުރާ އެހެން އާލާތެއް އަމުރެއް، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމަށްފަހު، އެ އެއްޗެއް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ނައްތާލެވެންދެން، އެ އެއްޗެއްގެ ބެލުން އޮތް ކަސްޓަޑީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭ ތަކެތި، ގިނަވެގެން 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އިދާރާއަކުން ނައްތާލަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރުވާ ކޯޓުގެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސަރވެއިލަންސް ނުވަތަ ވައަރޓެޕިންގ ބޭނުންކުރާ އެހެން އާލާތަކާގުޅޭ މައުލޫމާތު، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝަރީޢަތުން ރައްދުކުރުމުގެ އިތުރުން، އެހެނިހެން އަމުރުވާ އަދި ނައްތާލާ އެއްޗެހީގެ ތަފްސީލް، މަދުވެގެން ކޯޓުގެ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހަށް އެއް ފަހަރު މިނިސްޓަރަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތައިދީ ހަދާއިރު، ފުލުހުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުންނެވެ. އަދި މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިންނެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކުން އެކުލަވާލާ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކާ އެއް ގޮތަށްކަން ކަށަވަރުވާ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކެއްކަން އެ އިދާރާތަކުން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) އަތުލައިގަތް އާލާތްތަކާއި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ އޮފިސަރުން އަތުލައިގަތުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެ އެއްޗެހި ކަމާބެހޭ ޖިނާއީމަސްއަލާގެ ޢަމަލުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު؛

(2) އަތުލައިގަތް އާލާތްތަކާއި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ ޖިނާއީމަސްއަލާގައި އެންޓްރީކުރުމާއި، އެ ޖިނާއީމަސްއަލާގެ އެހެން ތަފްސީލް ގެންދިޔުމާއި، ރައްކާކުރާ ހަމައަކަށް ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު ހިމެނޭނެހެން، އެފަދަ އާލާތްތަކުގެ ޗެއިން އޮފް ކަސްޓަޑީ ބަދަލުވެގެންދާ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު؛

(3) އަތުލައިގަތް އާލާތްތައް ނައްތާލުމަށް ހުއްދަދޭ އޮފިސަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ރެކޯޑުކުރުން ހިމެނޭނެހެން، އެފަދަ އާލާތްތައް ނައްތާލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތު؛

(4) އަތުލައިގަތް އަދި ނައްތާލެވޭ އާލާތްތަކުގެ ރެކޯޑު ބެލެހެއްޓުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަމާބެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު.

13. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ގަވާއިދު ހެދުން 41-1 މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނު

ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާއި ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ މިނިސްޓްރީންނެވެ.

14. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

42. (ހ) "ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވިއްކުމަށް ނުވަތަ އެހެންވެސް ގޮތަކުން ވިޔަފާރި އުސޫލުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށެވެ. މި މާނަކުރުމުގައި "އުފެއްދުން" މި ލަފްޒު ބޭނުންކޮށްފައި އެވަނީ، "ޕްރޮޑަކްޝަން" ގެ މާނައިގައެވެ. އަދި މި މާނަކުރުމުގައި، އަމިއްލަ ފަރުދަކު ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އިސްތިޢުމާލުކުރުމަށްޓަކައި އެ ތައްޔާރުކުރުމަށް ޚާއްޞަ އަމިއްލަގޮތަކަށް ކުރާ ކަންކަމެއް ނުހިމެނެއެވެ.

(ށ) "ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، "ދުންފަތުގެ އުފެއްދުން" ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްޗެއް އުފެއްދުމަށްޓަކައި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ޕްރޮސެސްކޮށް ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ފަރުމާކޮށް، ވިއްކުމަށް ބާޒާރަށް ނެރެފައިވާ، އަދި ހަމައެކަނި އެ ބޭނުމަށް ހާއްސަކޮށް ފަރުމާކޮށްފައިވާ، މުޅިކޮށް ނުވަތަ އޮޓޮމެޓިކު މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތަކެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި ދުންފަތު އާމާންކުރުމަށް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ ފަތަށް އޭޖިންގ އަދުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި، ދުންފަތުގެ ފަތްތަކުގެ ކަނޑާފަތް ނައްޓާލުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، އިތުރުން ޕްރޮސެސްކުރުމަށްޓަކައި ފަތްތައް ކުޑިކުޑިކޮށް ކޮށުމަށް ބޭނުންކުރާ ޑިވައިސްތަކާއި، ދުންފަތުގެ ތެތްކަމުގެ މިންވަރު ދަށްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ވަސް ނުވަތަ ރަހަ އިތުރުކުރުމަށް ފްލޭވަރ ނުވަތަ އެޑިޓިވްސް އެޅުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ޕެކޭޖުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނާއި ލޭބަލްކުރުމަށްޓަކައި، ދުންފަތުގެ އިސްތިޢުމާލުކުރުމަށްޓަކައި، ދުންފަތް އަދި ސަކަރާތަކުން ދުންފަތް އެޅުމަށްފަހު ހަ އަކީ، ސިގަރެޓްތައް ނުވަތަ

ބިޔެއް ނުވަތަ އެފަދަ އެއްޗެއްގެ ސިފައިގައި ބަންދުކޮށް، ފަންދުރުމާ
ޑެސިނަރީވެސް ހިމެނެއެވެ.

15. މި ގަވާއިދު ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، 1 ނޮވެންބަރު 2025 އިން ފެށިގެންނެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް ... ވަނަ އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލުގެ

ތިރީގައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތު ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިޞްލާޙުތަކާ ގުޅިގެން، ބިލުގައި އެކުލެވޭ ކަމާގުޅޭ މާއްދާތައް ޤާނޫނުގައި މިހާރު އޮތްގޮތާއި، އެ މާއްދާތައް އިޞްލާޙުކުރަން ހުށަހަޅާ ގޮތް އުނިވަޒިއިގެންނާން ތާވަލްކޮށް.

#	ޤާނޫނުގެ މާއްދާ	އިޞްލާޙުކުރަން ހުށަހަޅާ ގޮތް
1.	6 ވަނަ މާއްދާ: **ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކުމާއި ގަތުން** 6. (ހ) އެއްވެސް މީހަކު، ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުން އުފައްދާފައި ހުރި އެއްވެސް އެއްޗެއް، 21 އަހަރުން ދަށުގެ މީހަކަށް ނުވަތަ ކުޑަކުއްޖަކަށް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. (ށ) އެއްވެސް މީހަކު، ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުން އުފައްދާފައި ހުރި އެއްވެސް އެއްޗެއް ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތްތަކުގައި 21 އަހަރުން ދަށުގެ މީހަކު ނުވަތަ ކުޑަކުއްޖަކު ބައިވެރިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. (ނ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ގަންނަ މީހަކީ 21 އަހަރު ފުރިފައިވާ މީހެއްކަން ނުވަތަ ކުޑަކުއްޖެއް ނޫންކަން ޔަޤީންކުރުމަކީ އެ އެއްޗެއް ވިއްކާ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ. އެގޮތުން،	6 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. **ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކާއި އުފެއްދުން ވިއްކުމާއި ގަތުން** 6. (ހ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އޭގެފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު އިސްތިޢުމާލުކުރުން ނުވާނެއެވެ. (ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، އެއްވެސް ވިޔަފާރިއަކުން، އަންނަނިވި ވިޔަފާރިތަކުގެ ތެރެއިން ވިޔަފާރިކަން ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. (1) 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އޭގެފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު؛

ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ގަންނަ ފަރާތަކީ، އުމުރުން 21 އަހަރުން ދަށުގެ މީހެއް ނުވަތަ ކުޑަކުއްޖެއް ކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، އެފަރާތެއްގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނުވަތަ އެފަރާތެއްގެ އުމުރު އަންގައިދޭ އެހެން ލިޔުމެއް ރަސްމީ ލިޔުމެއް ދައްކަން އެދުމަށް، އެ ލިޔުން އެފަރާތުން ދެއްކުމަކުން މެނުވީ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. (ރ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ފަދައިން، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ މުޢާމަލާތްކުރުމަށް ދޫކުރާ ލައިސަންސް ނުވަތަ ހުއްދައިދީން އަދި ކުރަންޖެހޭ ހުއްދައެއްގެ ދަށުން ހުއްދަކުރާ ތަނެއްގައި މެނުވީ ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. (ބ) ދުންފަތު ނުވަތަ ދުންފަތުން އުފައްދާފައިވާ ތަކެތި ގަނޑަކީ ކާކަން ނޭނގޭފަދަ ގޮތަކަށް، ފެންނަގޮތް ވަކިވަކިން، ނުވަތަ ޕެކެޓުގެ ތެރެއިން ސިޖި ގުދުފިރާކޮށް، ނުވަތަ އިންޓަރނެޓް ބޭނުންކޮށްގެން ނުވަތަ އޮންލައިން އަދި އެހެން ވިޔަފާރިކުރާ ގޮތަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް އެއްވެސް މީހަކު ވިއްކައިގެން ނުވަތަ ގަނެގެންވެސް ނުވާނެއެވެ. ދުންފަތުގެ ބާވަތް ވިއްކާ	(2) އުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ އެއްވެސް މީހަކު. (ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، ވިއްކުމުގެ މުޢާމަލާތެއްގައި، އެއްވެސް މީހަކު، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ބައިވެރިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

	ފަރާތުގެ އުމުރު ނުނަގާ ގޮތުގައި ދުންފަތުގެ ވިޔަފާރި ކުރާ އެހެނިހެން ވަސީލަތް ބަންދުކުރުމުގެ އިސްތިހާރު މިނިސްޓްރީއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.	
2.	7 ވަނަ މާއްދާ: 21 އަހަރުން ދަށުގެ މީހުންނާއި ކުޑަކުދިންނަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކުމަށް މަނާކުރެވޭކަން އަންގައިދޭ ލިޔުން ބަހައްޓަން 7. ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން، ވިޔަފާރިކުރާ ތަންތަނުގައި ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް 21 އަހަރުން ދަށުގެ މީހުންނާއި ކުޑަކުދިންނަށް ވިއްކުމަކީ ޤާނޫނުގައި މަނާކުރެވޭކަން އަންގައިދޭ، މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑެއް ފުރިހަމަވާ ގޮތަށް، އިނގިރޭސި އާންމުންނަށް ފެންނާނެހެން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.	7 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކުމަކީ މަނާކުރެވޭކަން އަންގައިދޭ ލިޔުން ބަހައްޓަން 7. ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން، ވިޔަފާރިކުރާ ތަންތަނުގައި ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުވަތަ އެފަދަ މުދަލެއް މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ވިއްކުމަކީ ޤާނޫނުގައި މަނާކުރެވޭކަން އަންގައިދޭ، މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑެއް ފުރިހަމަވާ ގޮތަށް، އިނގިރޭސި އާންމުންނަށް ފެންނާނެހެން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.
3.	10-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ): 10-2 (ނ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް އަދި އެފަދަ ވޭޕުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި އަދި އެކްސެސަރީސް	10-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 10-2 (ނ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް އަދި އެފަދަ ވޭޕުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި އަދި އެކްސެސަރީސް

	ބޭންކުރުމަށް ތައާރަފުކުރެވިފައިވާ އުފެއްދުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭންކުރުމަށް މަނާކަމެވެ.	ބޭންކުރުމަށް ތައާރަފުކުރެވިފައިވާ އުފެއްދުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގެންގުޅުމަށް ނުވަތަ ބޭންކުރުމަށް މަނާކަމެވެ.
4.	11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ): 11. (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ގައި ބުނެފައިވާ މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އިންޖީނުގެ އިމްޕޯޓުކުރާއި އެހެން އިމްޕޯޓުތައް ހުއްޓުވުމާއި މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ދިވެހިބަހުން ލިޔެ ތަރުޖަމާކުރެވިފައެވެ.	11 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 11. (ނ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އިންޖީނުގެ އިމްޕޯޓުއި އެހެން އިމްޕޯޓުތައް ހުއްޓުވުމާއި މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށް ދިވެހިބަހުން ނުވަތަ އިނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެ ތަރުޖަމާކުރެވިފައެވެ
5.	14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ): 14. (ހ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނެފައިވާ ގޮތް ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އިޝްތިހާރުކުރުން، ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރުން ނުވަތަ ޕްރޮމޯޓްކުރުމުގެ ހަރަކާތްތައް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް އިންތިޒާމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއްގައި ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ.	14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 14. (ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އިޝްތިހާރުކުރުން، ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކުރުން ނުވަތަ ޕްރޮމޯޓްކުރުމުގެ ހަރަކާތްތައް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް އިންތިޒާމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއްގައި ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ.

6.	29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު:	29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.
	29. (ހ) (1) މި ޤާނޫނުގެ އެގާރަވަނަ ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދުންފަތް ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ބޭނުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން 1,000/- (އެއްހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން. ޖޫރިމަނާކުރުމަށް ފަރާތުން ހިންގި އަމަލަކީ، ދުންފަތުގެ ހުއްދަ ނޫން ބާވަތްތަކުން މުއާމަލާތްތަކުން ނުވަތަ ހުއްދަ ނޫން ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ ސްމަގްލްކުރުން ނުވަތަ އިމްޕޯޓް އަދި އެކްސްޕޯޓް މަޢުލޫމާތާއި ހާމަކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ހާމަނުކުރުން ނުވަތަ އޮޅުވައިލުން ނުވަތަ ފޯރުކޮށްކަން، ބަންދުކުރުމާއި ފޯމް ޖަހަންޖެހޭ އިސްތިހާރާ ހިފާފައިވާ ކަންކަންކުރުމުގައިވާނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަސްޓަމްސާއި އެ އަމަލާ ގުޅުންހުރި މުދަލުގެ އަގުގެ ތިރީހަށް، އެ މުދަލާގައި ދައްކަންޖެހޭ	29. (ހ) (1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން 1,000/- (އެއްހާސް) ރުފިޔާއާއި 1,000,000/- (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން. ޖޫރިމަނާކުރުމަށް ފަރާތުން ހިންގި އަމަލަކީ، ދުންފަތުގެ ހުއްދަ ނޫން ބާވަތްތަކުން މުއާމަލާތްތަކުން ނުވަތަ ހުއްދަ ނޫން ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ ސްމަގްލްކުރުން ނުވަތަ އިމްޕޯޓް އަދި އެކްސްޕޯޓް މަޢުލޫމާތާއި ހާމަކުރަންޖެހޭ މަޢުލޫމާތު ހާމަނުކުރުން ނުވަތަ އޮޅުވައިލުން ނުވަތަ ފޯރުކޮށްކަން، ބަންދުކުރުމާއި ފޯމް ޖަހަންޖެހޭ އިސްތިހާރާ ހިފާފައިވާ ކަންކަންކުރުމުގައިވާނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަސްޓަމްސާއި އެ އަމަލާ ގުޅުންހުރި މުދަލުގެ އަގުގެ ތިރީހަށް، އެ މުދަލާގައި ދައްކަންޖެހޭ ޑިއުޓީއާއި ޕީނަލް އިތުރުކޮށްގެން އަންނަ ޖުމްލަ އަދަދުގެ 10 (ދިހައެއް) ގުނައިގެ ޖޫރިމަނާ.

	ބޭނުމާއި ޕީޕަލް އިލެކްޓްރޯނިކްސް އަންނަ ޗުރުމަ އަދަދުގެ 10 (ދިހައެއް) ގުނައިގެ ޖޫރިމަނާއަށް. އަދި އެގްޒޯސްޓް އަންނަ ޗުރުމަ އަދަދަކީ 1,000/- (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑު އަދަދެއްނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކުޑަކުރަން ވާނީ 1,000/- (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށް.	އަދި އެގްޒޯސްޓް އަންނަ ޗުރުމަ އަދަދަކީ - 1,000/ (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ބޮޑު އަދަދެއްނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކުޑަކުރަން ވާނީ - 1,000/ (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށް.
7.	29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު: 29. (ށ) (3) ޤާނޫނާ ހިލާފުވާ ފަރާތުގެ އަތުގައި ހުރި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައިހުރި ދުންފަތުގެ އެހެނިހެން ބާވަތްތަކާއި ތަކެއްޗާއި؛	29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން. 29. (ށ) (3) ޤާނޫނާ ހިލާފުވާ ފަރާތުގެ އަތުގައި ހުރި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައިހުރި ދުންފަތުގެ އެހެނިހެން ބާވަތްތަކާއި ތަކެއްޗާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތަށް؛